

Soortenmanagementplan

Voorwaarde voor een gebiedsgerichte ontheffing

Voor 2050 de CO2-uitstoot verlagen met 95%. Vanuit deze verduurzamingsopgave zijn veel gemeenten de komende jaren bezig met het verduurzamen van woningen. Denk aan renoveren, slopen, verbouwen, nieuw bouwen en/of natuurinclusief isoleren. Bij deze activiteiten en projecten speelt de **Wet natuurbescherming (Wnb) een belangrijke rol.**

Volgens deze wet is een ecologisch onderzoek naar (beschermde dier)soorten, zoals gierzwaluwen, huismussen en vleermuizen, en hun verblijfplaatsen verplicht vóórdat (ver)bouwactiviteiten van start kunnen. Hierdoor kan verduurzaming vertraging oplopen.

De oplossing?
Een soortenmanagementplan (SMP).

Wat is een soortenmanagementplan?

In een soortenmanagementplan (SMP) staat welke (beschermde) soorten er in een gebied voorkomen en welke bedreigingen er zijn in dat gebied: in de hele gemeente, in een aantal wijken of binnen een specifiek gebied waar veel verduurzaming, nieuw- of verbouwingsactiviteit op de planning staat. Ook beschrijft het plan welke acties nodig zijn om soorten te beschermen, te herstellen of zelfs in aantal te laten toenemen. Met een SMP krijgt de natuur meer ruimte, blijft biodiversiteit behouden én kun je als gemeente een gebiedsgerichte ontheffing aanvragen, waarmee je jarenlang kunt verduurzamen en (ver)bouwen.

Wat is een gebiedsgerichte ontheffing?

Met een gebiedsgerichte ontheffing maakt de provincie (in dit geval: de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, de OD NHN) duidelijk dat je binnen een gebied voldoet aan de Wet natuurbescherming. In dat gebied kan en mag je als gemeente natuurinclusief verduurzamen en (ver)bouwen zolang je je houdt aan de voorwaarden van het SMP. Om een gebiedsgerichte ontheffing aan te vragen, heb je dus een SMP nodig. Een gebiedsgerichte ontheffing is tien jaar geldig.

In een notendop: de Wet natuurbescherming

De kern van de Wet natuurbescherming (Wnb) is dat het opzettelijk verstoren, doden en vernielen (van verblijfplaatsen) van (beschermde) soorten niet mag. Vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen leven vaak onder dakpannen of in een spouwmuur. Bij het verduurzamen van woningen verdwijnen kiertjes en gaatjes in huis. Daarnaast kan geplande ontwikkeling (nieuwbouw, grootschalige renovatie) ervoor zorgen dat essentieel leefgebied van de diersoorten verdwijnt of wordt verstoord. De Wet natuurbescherming wil dit voorkomen.

Waarom een soortenmanagementplan?

Voor gemeenten is een soortenmanagementplan om meer redenen interessant. Afhankelijk van de ambities en beleidsplannen, kan een SMP een cruciale rol spelen binnen bijvoorbeeld asbestsanering, natuurinclusieve na-isolatie, woningbouw, klimaatadaptatie, groenbeleid en biodiversiteit.

De voordelen van een soortenmanagementplan

Subsidieregeling en CDOKE

In het jaar 2023 is voor een landelijke uitrol van de soortenmanagementplannen 44 miljoen euro beschikbaar gesteld uit het Nationaal Isolatieprogramma. In 2024 komt hier mogelijk een vervolg op. Bovendien kunnen gemeenten gebruikmaken van de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) om SMP's te bekostigen.

Biodiversiteit blijft behouden

Het is belangrijk om de impact van menselijke activiteiten op de natuur en (beschermde) diersoorten te verminderen en de natuur met een goed onderbouwd plan te beschermen. Een duurzame biodiversiteit is in het belang van de dieren zelf, van de natuur én in het belang van ruimtelijke ontwikkelingen, verduurzaming en het behalen van de klimaatdoelen.

(Kosten)efficiëntie

'Losse' onderzoeken per verduurzaming of (bouw)project die nodig zijn om aan de Wet natuurbescherming te voldoen, kosten geld en tijd. Eén ecologisch onderzoek binnen een groot gebied is gunstiger: je investeert eenmalig kosten, mensen en middelen, dient een gebiedsgerichte ontheffing bij de provincie in en profiteert daar tien jaar van.

Planzekerheid

Doordat een gebiedsgerichte ontheffing tien jaar geldig is, kunnen veel kleine (ruimtelijke) projecten (die geen "bij wet erkend" belang dienen) doorgaan. Ook verlopen activiteiten, projecten en procedures binnen je gemeente soepeler; je minimaliseert het risico op tegenvallers in de onderzoeksfase of vergunningverlening.

Omgevingsvergunning zonder 'Natuur'

Omdat 'natuur' al vergund is, hoef je als gemeente het onderdeel 'beschermde dieren en planten' niet mee te nemen in de omgevingsvergunningprocedure. Dit bespaart veel tijd.

Waarmee moet je als gemeente rekening houden?

Het kost tijd en geld om de biodiversiteit en populaties van soorten volledig in kaart te brengen. Houd rekening met een investering van gemiddeld 300.000 euro (waarvoor subsidie en tijdelijke regelingen beschikbaar zijn) en een onderzoeks- en doorlooptijd van een á twee jaar.

Zodra je een gebiedsgerichte ontheffing hebt ontvangen van de OD NHN, krijg je als gemeente ook de verantwoordelijkheid om de biodiversiteit en diersoorten te beschermen en verbeteren. Dit moet je goed monitoren en inbouwen in het gemeentelijke besluitvormingsproces.

Waarmee moet je als gemeente rekening houden?

Elke ruimtelijke ontwikkeling of verduurzamingsactiviteit vraagt om een ander ecologisch onderzoek. De ontwikkeling van een groenstrook is niet te vergelijken met een spouwmuurisolatie. De ruimtelijke ontwikkelingen en verduurzamingsprojecten zelf én de schaal ervan hebben dus invloed op de inhoud van een SMP. Bovendien spelen de resultaten van het verkennend onderzoek een rol: welke soorten komen er eigenlijk voor binnen het gebied dat je als gemeente wil onderzoeken? Hoewel de inhoud kan verschillen, ziet ieder aanvraagproces van een SMP er in grote lijnen hetzelfde uit.

Om je verder op weg te helpen, hebben we in samenwerking met het Servicepunt Duurzame Energie een stappenplan ontwikkeld. Hiermee breng je in kaart welke stappen je als gemeente moet zetten om tot een SMP te komen.

Het stappenplan vind je op de volgende pagina.

Meer informatie?

Wil je meer informatie over het opstellen van een SMP? Neem contact op met de adviseurs van Omgevingsdienst Noord-Holland Noord via natuurinclusief@odnhn.nl

Routeplanner soortenmanagementplan

Verduurzamen én de natuur beschermen

Met een gebiedsgerichte ontheffing maakt de provincie voor tien jaar lang duidelijk dat je binnen een gebied voldoet aan de **Wet natuurbescherming**. In dat gebied kun je dan onder voorwaarden natuurinclusief verduurzamen en (ver)bouwen.

Voor het aanvragen van zo'n gebiedsgerichte ontheffing is een **soortenmanagementplan (SMP)** nodig. In dat plan staat welke beschermde soorten er in een gebied voorkomen, welke bedreigingen er zijn en welke beschermings- of herstelmaatregelen nodig zijn. Zo krijgen beschermde soorten meer ruimte, blijft biodiversiteit behouden én kan de verduurzaming verder gaan. Interessant?

Bekijk de routeplanner om te zien welke stappen je als gemeente moet zetten om tot een SMP te komen.

NB: Bij elke stap toont een toelichting na een muisklik.

